

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Poláchem ve věci

žalobkyně: S. E. A., nar.,
bytem

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení,
se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí ze dne 19. 7. 2018, č. j. RN-525 901 384-315-PZA,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladu řízení.
- III. Žalované se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně se včasně podanou žalobou, doručenou Krajskému soudu v Brně (dále též „krajský soud“ či „zdejší soud“), domáhala zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalované (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž byly zamítnuty námitky žalobkyně proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 1. 2018, č. j. R-10.1.2018-423/525 901 384 (dále též „prvostupňové rozhodnutí“), kterým žalovaná přiznala žalobkyni podle ustanovení § 29 odst. 1 písm. c) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále též „ZDP“), s přihlédnutím k článku 12, 16 odst. 1 a 30 odst. 3 Smlouvy mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení č. 57/2014 Sb. m.

s. (dále též „Smlouva“),
od 1. 9. 2017 starobní důchod ve výši 3 149,- Kč měsíčně.

II. Žaloba

2. V žalobě ze dne 19. 9. 2018, doručené krajskému soudu téhož dne, žalobkyně uvedla, že je občankou Ruské federace (dále též „RF“), v roce 2000 se provdala za občana České republiky (dále též „ČR“) do ČR, kde má od roku 2000 trvalý pobyt. Od 1. 1. 2002 začala pracovat v N. V. s.r.o., kde pracuje dodnes. Poslední pracovní poměr na území RF žalobkyně ukončila v roce 2000. V roce 2007 byl žalobkyni přiznán ruský starobní důchod za léta odpracovaná na území RF. Období mezi lety 2002 – 2008, ve kterém již pracovala v ČR, nebylo pro výpočet výše ruského starobního důchodu žalobkyně zohledněno s odůvodněním, že v rozhodném období odváděla sociální pojištění do českého sociálního systému.
3. Pro stanovení výše starobního důchodu žalobkyně v ČR posuzovala žalovaná období let 2000 – 2008 jako dobu ruského pojištění, ačkoliv žalobkyně v daném období pracovala v ČR a byly za ni zaměstnavatelem řádně prováděny odvody do českého sociálního systému.
4. Daným postupem se žalobkyně ocitla v situaci, kdy jí odpracovaná doba za roky 2002 – 2008 byla žalovanou počítána jako ruská doba pojištění, avšak ruská strana tuto dobu pro určení výše ruského důchodu nezohlednila. Dílčí starobní důchod v ČR byl proto žalobkyni vyměřen v nižší výši, než v jaké by byl vyměřen v případě, kdy by předmětné období bylo počítáno jako česká doba pojištění. Současně však nedošlo k navýšení ruského starobního důchodu žalobkyně, které by zohledňovalo předmětné období jako ruskou dobu pojištění.
5. Žalobkyně proto navrhl, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalované

6. Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě ze dne 14. 11. 2018 uvedla, že je jako správní orgán vázána zákonem a mezinárodními smlouvami, které jsou v drtivé většině svého obsahu kogentního charakteru, tudíž není správnímu orgánu ponechán žádný prostor pro správní uvážení. Shodně tomu bylo i v případě žalobkyně a žalobkyně pak byla ze strany žalované řádně informována o právních pramenech, z nichž musela vycházet. V této souvislosti žalovaná poukázala především na Smlouvu a dále ujednání Ministerstva práce a sociálních věcí ČR a ministerstva práce a sociální ochrany RF k provádění Smlouvy, vedeného pod č. 58/2014 Sb. m. s. (dále též „Ujednání“), která ve svém článku 13 jednoznačně definuje podmínky pro vyhodnocení dob pojištění žalobkyně před rokem 2008. Žalobkyně tak podmínky pro vyhodnocení dob pojištění do 31. 12. 2008 nesplnila.
7. Žalovaná upozornila na to, že je právem žalobkyně doby pojištění žalobkyně v letech 2002 – 2008 podle příslušných předpisů uplatnit u orgánů RF, přičemž toto uplatnění je zcela v její dispozici a žalovaný za něj nemůže nést žádnou odpovědnost. Jedním

z běžných ratií legis mezinárodních smluv v oblasti práva důchodového pojištění je zamezení duplicitě hodnocení téže doby pojištění v obou smluvních státech, nikoliv účastníky poškodit. Pokud došlo v řízení o přiznání starobního důchodu ruskou stranou k pochybení ruského nositele pojištění, je žalované takové situace líto, ale žalovaná nemůže nést právní ani ekonomickou odpovědnost za případné nedodržení mezinárodních závazků druhým smluvním státem. Došlo-li v řízení o přiznání starobního důchodu žalobkyni na území RF k pochybení tamního nositele pojištění, musí tuto věc žalobkyně řešit přímo u něj podle ruských právních předpisů s odkazem na výše uvedené mezinárodní smlouvy mezi ČR a RF, kterými je ruský nositel pojištění rovněž vázán.

IV. Posouzení věci krajským soudem

8. Žaloba byla podána v zákonné dvouměsíční lhůtě (§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního – dále jen s.ř.s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s.ř.s.)
a jde o žalobu přípustnou (zejména § 65, § 68 a § 70 s.ř.s.).
9. Napadené rozhodnutí žalované krajský soud přezkoumal v řízení podle části třetí, hlavy II, dílu 1, § 65 a následujících s.ř.s. v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s.ř.s.), ověřil přitom, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti, a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s.ř.s.).
10. Soud ve věci rozhodl bez nařízení jednání za splnění zákonných podmínek (§ 51 odst. 1 s.ř.s.).
11. Krajský soud v Brně dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Soud při svém rozhodování vyšel z následujících skutečností, úvah a závěrů.
12. Jádrem sporné otázky je posouzení, která ze smluvních stran Smlouvy a Ujednání je příslušná ke zhodnocení doby pojištění získané před dnem 1. 1. 2009, resp. ode dne 2. 1. 2002 do dne 31. 12. 2008. V posuzované věci nebylo mezi účastníky sporné, že žalobkyně je státní občankou RF a v předmětné době žila, pracovala a odváděla pojistné na sociální zabezpečení v ČR. Žalobkyně však žalované v průběhu řízení sdělila, že není vyvázána z registrace RF, respektive že v RF nemá oficiálně ohlášen trvalý pobyt.
13. Dle článku 30 odst. 3 Smlouvy se pro stanovení nároků na důchody a dávky podle této smlouvy *přihlédne také k dobám pojištění (zaměstnání), které byly získány před vstupem této smlouvy v platnost. Přitom doby pojištění (zaměstnání) získané do 31. prosince 2008 na území jedné ze smluvních stran vezme v úvahu ta smluvní strana, na jejímž území měla osoba k tomuto dni trvalé bydliště, avšak pouze v rozsahu, ve kterém nejsou tyto doby již zhodnoceny pro stanovení výše důchodu nebo dávky přiznané druhou smluvní stranou a za předpokladu, že daná osoba získala k uvedenému datu alespoň 1 rok pojištění podle právních předpisů smluvní strany, která má podle tohoto odstavce doby pojištění (zaměstnání) vzít*

v úvahu. Pokud nebude tato podmínka splněna, doby pojištění (zaměstnání) vezme v úvahu ta smluvní strana, podle jejíchž právních předpisů byly skutečně získány.

14. Dle článku 13 odst. 1 Ujednání se pro účely provádění Smlouvy má za to, že pracovníci a jejich rodinní příslušníci legálně trvale bydlí nebo přechodně pobývají na území smluvních stran své státní příslušnosti, nepředloží-li doklady potvrzující trvalé bydliště nebo přechodný pobyt na území druhé smluvní strany a odhlášení z evidence na území smluvní strany své státní příslušnosti. Při tom legální trvalé bydliště nebo přechodný pobyt a odhlášení z evidence na území smluvních stran se posuzuje na základě dokladů a v souladu s postupem stanoveným právními předpisy příslušné smluvní strany.
15. Dle článku 13 odst. 2 Ujednání se ustanovení odstavce 1 tohoto článku použijí také pro účely určení místa trvalého bydliště ke dni 31. prosince 2008 pro účely provádění článku 30 odstavce 3 Smlouvy.
16. Krajský soud podotýká, že se skutkově a právně obdobným případem již Nejvyšší správní soud dříve zabýval v rozsudku ze dne 9. 3. 2017, č. j. 9 Ads 228/2016 - 28, ve kterém mj. uvedl, že z čl. 30 odst. 3 Smlouvy a čl. 13 Ujednání „(...) jasně vyplývá, že pro určení režimu dob pojištění do 31. 12. 2008 je rozhodné pouze místo trvalého bydliště pracovníka. Další skutečnosti (místo výkonu práce, právní řád, kterým se v té době řídily související vztahy, respektive otázka, kde pracovník odváděl pojistné na sociální zabezpečení) jsou proto irelevantní. Zjišťování místa trvalého bydliště dále rozvádí čl. 13 ujednání, který konkrétně zavádí domněnku místa trvalého bydliště ve státě, jehož je pracovník příslušníkem. Vyvrátit ji lze předložením dokladů o trvalém bydlišti na území druhé smluvní strany a [zároveň - pozn. NSS] o odhlášení z evidence na území smluvní strany své státní příslušnosti.“ Ujednání je aktem „(...) mezi ústředními orgány české a ruské státní správy, které navazuje na smlouvu, s jehož přijetím samotná smlouva počítá (viz její čl. 23) a jehož cílem je upřesnit postupy při aplikaci smlouvy v praxi. Článek 13 konkrétně definuje místo trvalého bydliště pracovníka tak, aby bylo možné určit právě jedno takové místo, čímž přispívá k naplnění základního účelu smlouvy – určení právě jednoho státu, který vezme určité doby pojištění v úvahu.“ Citované články Smlouvy a Ujednání svědčí o jednoznačné vůli ČR a RF, přičemž „(...) změna režimu dob pojištění získaných do 31. 12. 2008 a po tomto datu nevede k tomu, že by byl některým pracovníkům starobní důchod upírán, [...] mění se pouze pravidla pro určení státu, který má vzít tyto doby pojištění v úvahu.“ V rozsudku ze dne 30. 3. 2017, č. j. 1 Ads 330/2016 - 28, Nejvyšší správní soud konstatoval, že argumentace, dle které přichází užití čl. 13 Ujednání v úvahu teprve tehdy, pokud panují pochybnosti o místě trvalého pobytu, je mylná, neboť místo trvalého bydliště je rozhodným kritériem, které je třeba prověřovat u všech dob pojištění získaných do 31. 12. 2008.
17. Z předložených listinných dokladů založených ve správním spise je zřejmé, že je žalobkyně pojištěncem, který je občanem RF s trvalým pobytem ke dni 31. 12. 2008 mj. na území RF, jelikož k uvedenému datu žalobkyně nebyla odhlášena z evidence na území RF. Jak plyne z tvrzení žalobkyně uvedených před žalovanou, žalobkyně byla v rozhodné době i nadále hlášena k trvalému pobytu v RF, jakkoliv soud nikterak nezpochybňuje, že fakticky pobývala na území ČR, kde v roce 2000 získal povolení k trvalému pobytu. Tato skutečnost ovšem nevylučuje, že trvalé bydliště měla toho času také v RF. Ke zhodnocení veškerých dob pojištění získaných žalobkyní do dne 31.

12. 2008 je proto příslušný ruský nositel důchodového pojištění ve smyslu článku 30 odst. 3 Smlouvy. To znamená, že pro zápočet do pojištění na území ČR a RF před datem 1. 1. 2009 je určujícím kritériem trvalé bydliště pojištěnce. Jestliže tedy nedošlo k odhlášení z evidence na území státu občanství, resp. pokud byla žalobkyně k rozhodnému dni 31. 12. 2008 hlášena k trvalému pobytu v obou smluvních státech, je třeba vycházet v souladu s článkem 13 Ujednání z toho, že trvalé bydliště žalobkyně bylo na území státu, jehož byla ke dni 31. 12. 2008 občanem, tj. na území RF.
18. Ve světle výše uvedených zásad a nastoleného právního režimu zdejší soud uzavírá, že žalovaná učinila správné právní úvahy, na projednávanou věc byl aplikován správný právní předpis a v jeho rámci správná právní norma, přičemž nedošlo k žádnému výkladovému či procedurálnímu pochybení, které by mohlo atakovat zákonnost napadeného rozhodnutí.
19. Jestliže žalobkyně fakticky požadovala odstranění tvrdosti zákona, musí soud s politováním poznamenat, že není jeho pravomocí odstranit případnou tvrdost zákona, neboť mu žádný zákon takovou pravomoc nesvěřuje. Soud nemůže pružně přizpůsobovat výklad jakéhokoli právního ustanovení momentální skutkové situaci a měnit či přepisovat právní předpisy jen pro tvrdost jejich aplikace. Takovým způsobem by soud vykročil z mezí, které mu v systému dělby moci ukládá český právní řád. Zdejší soud však zcela chápe složitost nastalé situace pro žalobkyni, která, ač ne vlastní vinou, mohla být administrativním pochybením ze strany nositele důchodového pojištění v RF fakticky zkrácena na svých právech. Současně však takové pochybení nelze klást k tíži žalované, která musí celou věc vždy posuzovat podle závazných právních předpisů a nemůže své rozhodnutí stavět na domněnkách a předpokladech. Krajský soud nicméně žalobkyni dává na vědomí institut odstranění tvrdosti zákona ve smyslu ustanovení § 4 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Tento institut slouží jako korektiv přísnosti nebo nespravedlnosti dopadů právních předpisů důchodového pojištění. Pokud má žalobkyně za to, že dopad Smlouvy a Ujednání je na ni nepřiměřeně tvrdý, může k dosažení zamýšleného cíle využít právě žádosti o odstranění tvrdosti zákona.

V. Závěr a náklady řízení

20. Optikou shora učiněného náhledu je proto zřejmé, že postup žalované nevybočil z rámce zákonem stanovených právních hledisek, v odůvodnění rozhodnutí jsou správně posouzeny rozhodující právní i faktické skutečnosti, z nichž žalovaná vycházela, skutková zjištění jsou přehledně a srozumitelně uvedena a vyplývají z uvedených důkazů. Skutkový stav věci byl tedy zjištěn v souladu s ustanovením § 3 správního řádu. Soud neshledal ve správním řízení žádná procesní pochybení, která by měla za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé.
21. Soud tak neshledal žádný z uplatněných žalobních bodů důvodným a nad rámec uplatněných žalobních bodů nezjistil žádnou vadu, jež by měla za následek nezákonnost žalobou napadeného rozhodnutí a k níž by musel přihlížet z úřední

povinnosti. Soud proto žalobu jako nedůvodnou podle ustanovení § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.

22. Výroky II. a III. o náhradě nákladů řízení jsou odůvodněny ustanovením § 60 odst. 1 s.ř.s., když úspěšné žalované nevznikly náklady řízení nad rámec její běžné úřední činnosti

a žalobkyně nebyla v řízení úspěšná, protože nemá právo na náhradu nákladů řízení.

23. Soud proto rozhodl tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne

Nejvyššího zastoupen jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel

něj advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 29. listopadu 2019

JUDr. Petr Polách, v.r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
K. M.